

Список використаної літератури

1. Рудницька О. П. Педагогіка загальна і мистецька: навчальний посібник Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2005. 360 с.
2. Семиченко В.А. Психологічні зміни педагогічних працівників і їх врахування у професійній підготовці і післядипломній освіті. URL: : <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/metodser/111/3.p>.
3. Сотська Г.І. Образотворче мистецтво як засіб формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Чернігів, 2012. Вип. 97. С. 480–487.
4. Сулаєва Н.В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти: Монографія. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Полтава, 2013. 406 с.

Шовкова А.,

асистент,

Полтавський національний педагогічний університет

імені В. Г. Короленка

(м. Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ ВИШИВКИ ПОКУТТЯ

Вишивка посідає чільне місце серед найпоширеніших та найдоступніших видів народного декоративного мистецтва українців. Сягаючи своєю історією епохи неоліту, оздоблення вишивкою набуло широкого вжитку в побуті: наліжники, обруси, наволочки, рушники та майже на кожному окремому елементі строю.

Орнаментика української вишивки являє собою не просто елемент декору, а явище етнічної культури, що має свої регіональні особливості пов'язані з історичними, географічними та соціальними факторами. Активний процес глобалізації суспільства, виникнення нових культурних традицій призвів до занепаду та часткової втрати сучасним поколінням вишивкових технік характерних для кожного окремого регіону. Тому, постає потреба у вивченні та аналізі характерних особливостей вишивки окремих етнографічних регіонів.

Проблематиці вивчення особливостей української вишивки висвітлено в

низці досліджень науковців та мистецтвознавців. Так, у монографіях таких відомих особистостей як Т. Кара-Васильєва, Г. Павлуцький висвітлено загальні особливості української вишивки та орнаментики. М. Аронець та І. Боднар присвятили праці символіці Прикарпаття. Роботи Буковинських майстринь проаналізовано Е. Гасюком, а Гуцульщини – Г. Кивою, Я. Ткачук, В. Шухевичем. І. Гургула вивчала вишивку Східної Галичини, Буковини та Львівщини. Дослідженням вишивки Західної України займалася Р. Захарчук-Чугай, Бойківщини та Гуцульщини К. Матейко. Особливості вишивки Поділля висвітлено у роботах Є. Причепій. Змістовними є альбоми Покутської вишивки І. Свйонтек. Полтавську вишивку висвітлено в працях О. Кулик, Я. Риженка, В. Титаренко та інших.

Серед чинників, які впливають на формування як спільних ознак для всіх регіонів, так і специфічних особливостей районів, та навіть суміжних сіл, можна виділити полікультурність, середовище життя, побут, звичаї, вірування та критерії краси. Яскравим прикладом є так звана «перехідна» територія підгірських районів Івано-Франківщини, які мають не лише вишивку, а й одяг, що відрізняється від гуцульських і покутських, бойківських та опільських. Разом з тим, орнаментика схожа на Покутську зустрічається на Поділлі та Буковині.

Аналізуючи вишивку Покуття необхідно звернути увагу на географічне розташування регіону. Воно є історичною місцевістю західної частини України і розташоване на території галицького Прикарпаття в межиріччі Дністра, Бистриці Надвірнянської, Ворони і Прута.

До Покуття належать п'ять районів Івано-Франківщини (галицького Прикарпаття):

1. Снятинський (включно з колишнім Заболотівським і частиною Гвіздецького);
2. Городенківський (включно з колишніми Чернелицьким і частинами Обертинського та Гвіздецького районів);
3. Тлумацький (включно з частинами колишнього Обертинського й

Отинійського районів);

4. Коломийський (включно з колишнім Коршівським і частинами Отинійського та Гвіздецького районів), крім колишніх районів – Печеніжинського й частини Латинського;

5. Тисменицький (північна частина району без колишніх районів – Лисецького й Станіславівського) [7].

Вишивка Покутського краю представлена широким рядом локальних культурних традицій, які у своїй різноманітності і характерних порайонних ознаках в композиції, техніці виконання і кольоровому рішенні представляють собою різні варіанти одного елементу вишивки, що поширений на всій території та є основою для виникнення багатьох його модифікацій

Для Покутської вишивки характерними є використання домотканого льняного чи конопляного полотна та вовняних ниток («коцик») чи шовкових ниток («польський півшовк») для кольорового оздоблення та білих льняних чи конопляних домашнього прядення для вишивки «білим по білому». При виготовленні переміток та рукавів жіночих сорочок «рукав'янок» поширеним було використання «швабського» або фабричного дрібнотканого полотна.

Покутяни інколи прикрашали свої сорочки за допомогою чотирьох чи навіть п'яти технік. Вишиванки в околицях Городенки, Борщева, Заліщиків, у Чернівецькій області, а також у Кутському та Косовському районах вважаються найбагатшими. Чоловіки носили довгі лляні вишиванки з коміром-стійкою з оздобленням на комірах, пазухах і манжетах чи по низу рукавів, що були без манжет. Жіночі сорочки зазвичай вишивали на уставках («плечиках»), рукавах, манжетах («дудах», «брайцарах»), інколи на комірі («прошивці», «обшивці»). Найхарактернішими для покутян є сорочки заміжніх жінок, які називаються «чорненки» та «червоненки» – сорочки для дівчата. Переважно вони оздоблені геометричними мотивами у вигляді скісних, ламаних смуг, які виконували у шаховому порядку, суцільно вкриваючи увесь рукав. Нижче «плічко» і «зморшки» розміщували горизонтальні смуги в три-чотири ряди обраного орнаменту. Розміщені по всьому рукаві, вони мали три різні за розміром

орнаментом, технікою виконання, але єдину композиційно цілісні вишивки: на уставці, на морщинці (під уставкою) та вздовж рукава до зап'ястя. Найбагатша і найскладніша вишивка на уставці. Вона має широкий узор з одного або кількох горизонтальних пасом і часто буває обведена з трьох боків стрічкою, що збагачує її декоративність. Колористичний контраст уставці становить горизонтально вишита морщинка, виконувана стібком, подібним до ткання (низинка, напрутяганки), рідше хрестиком.

Кольорова гама Покутської вишивки надзвичайна широка. Для створення композицій використовували чорний, червоний та його відтінки від помаранчевого до кольору темної вишні, зелений, синій та темно-синій. Червоний колір був переважаючим у Покутській вишивці, але його відтінки різнилися у різних селах.

Найпоширенішими візерунками були композиції з чотирикутників, також до типових можна віднести орнамент, що складається з основного, центрального мотиву, бічних ланцюжків та зубчастих вершків, що повторюють елемент основного узору.

Аналізуючи особливості вишивки Снятинського району можна виділити використання вишивки білим по білому у селах Русові, Микулинцях, Залуччі, Видинові. Цією технікою виконували переважно геометричний орнамент у вигляді восьмипроменевої розетки, ламаних ліній, ромбів, вирізування та виколювання. Для святкового вбрання характерним було поєднання рослинних мотивів з зображенням птахів. Ще однією особливістю є поєднання вишивки білим по білому та змережування «кривульками» вишневого кольору на чоловічих та жіночих сорочках з широкими смугами мережок «цирок» на подолі та рукавах. Поряд з вишивкою білим по білому Снятинському і Тлумацькому районах, зустрічаються сорочки для виключно літніх жінок з геометричним орнаментом виконаним чуцільно чорним кольором.

Особливістю Городенківської вишивки є «Коцик» – досить складна, але нажаль забута техніка. Найпоширенішею технікою цього району є вишивка хрестиком, а також штапівка, «позаглінке» шиття (верхоплут на розводі),

морщінки, гладь. Унікальні розшивки («мережки») під «плечиками» побутували в селі Монастирок, що на Обертинщині (Городенківщина), та в с. Петрилів, що на Тлумаччині [7]. У кольоровій гамі переважав темно-вишневий, вишнево-малиновий колір, що поєднується із золотисто-жовтим та зеленим. По-особливому виглядають вишиванки, які в одному кольорі поєднують два відтінки, що досягається шляхом вишивання стібків у двох протилежних напрямках. Окрасою є двобічні узори з використанням шовкових, вовняних та металевих ниток. Характерним орнаментом є композиції з чотирикутників зашитих по всій площині нитками у різному напрямку. Сорочки «чорненки» тут оздоблювалися геометричними мотивами у вигляді суцільно вкриваючих рукав ліній: вертикальних або у шаховому порядку. Нижче плечика й «морщенки» смуги розташовували у три – чотири ряди, горизонтально, завдяки чому утворювалися різноманітні ромби, квадрати, зигзаги. Також поширеним було мереження окремих частин у вигляді широких смуг переважно вишневого кольору.

Тлумачський район характеризується використанням темних кольорів вишивки: чорний, фіолетовий, вишневий, червоний, темночервоний із додаванням білого або одноколірна, чисто біла або світло-червона з малим поповненням жовтого і синього кольорів. Типовим мотивом є зображення восьмираменних зірок вписаних у ромби, що лежать на прямій лінії один біля одного, поза ланцюжками центрального мотиву – зубчасті вершини, утворені з півзірок. Особливістю району також є зразки вишивки утворені «просвітом», що визначають лінію орнаменту на щільно зашитому вовною тлі. Серед технік зустрічаються мереження, виколювання, гладь, хрестик, низь.

Вивчаючи вишивку Коломийського району серед основних мотивів вишивки можна виділити геометричні, рослинні та анімалістичні. Орнаментальні мотиви вражають своєю різноманітністю: «ружі», «дубовий лист», «конюшинка», «вазонкова», «драбинкова» та ін. [8].

Серед технік зустрічається: хрестик, настелювання, низинка та гладь. Своєрідність кольорового рішення проявляється в печеніжинських вишивках з

чорними мотивами на червоному тлі та зображення в одній колористичній гамі з різними відтінками [3].

Вишивка Тисменицького району як і більшість районів Західної України характеризується геометричним орнаментом, що складається з таких елементів як ромб, розетки, ламані лінії.

Серед технік вишивки поширені хрест, низинка, поверхниця та гладь. Важливо відмітити, що тут існує своя система назв геометричного орнаменту: Це «кривульки», «ланцюжок», «таблички», «дзвінки», «звізди», «кучері», «драбинка», «колосок», «кутаси». Серед кольорів використовують чорний, жовтий, вишневий, зелений, синій.

Отже, аналіз вишивки окремих районів покуття показав, що спільне середовище життя, традиції, побут, звичаї та вірування формують схожі культурні традиції. Результатом чого стають різноманітні за формою, технікою виконання та кольоровим рішенням модифікації спільних для окремого етнографічного регіону елементів. Вишивка Покуття характеризується переважно геометричними мотивами. Ключовим у виборі кольорової гами ниток був підбір кольорів, що пасуватимуть з кольорами традиційного верхнього одягу покутян. Спостерігається широкий спектр кольорових рішень: від вишивки білим по білому до орнаментів утворених «просвітом» на темному тлі. Але тим не менше, червоний та чорний кольори є основними. Аналізуючи техніку вишивки можна підсумувати, що вони спільні для всіх районів Покуття.

Список використаної літератури

1. Гасюк Е. О., Степан М. Г. Художнє вишивання. Київ, 1986. 247 с.
2. Гуцульська та покутська вишивка URL: <http://hutsul.museum/museum/articles/hutsul-and-pokuttya-embroidery/> (дата звернення: 15.07.2020).
3. Енциклопедія Коломийщини. Зш. 3, літера В / За ред. М. Васильчика, М. Савчука. В. Коломия, 2000. 248 с.
4. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка: Західні області УРСР. Київ, 1988. 271 с;
5. Кулик О. Українське народне художнє вишивання. Київ, 1958. 85 с.
6. Нагорняк Х. Декор та орнамент Покутської вишивки кін. XIX – серед. XX ст. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. №11*. Харків, 2009. С.83 – 91.

7. Свійонтек І. Покутські вишивки Прикарпаття. Мистецтво геометричного орнаменту і колориту : альбом . Львів, 2013. 259 с.

8. Ткачук Я. Гуцульська та покутська вишивка. Зб. «Коломийська хвиля». Коломия. С. 232–243.

Шпетний О.,
здобувач третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(м. Полтава)

ПРОЄКТУВАННЯ РЕКЛАМНО-ГРАФІЧНОГО КОМПЛЕКСУ ВЛАСНОГО ПРОДУКТУ

Динаміка сучасної дійсності, розвиток інформаційних технологій, глобальні зміни способів комунікації зміщують критерії формоутворення у сфері реклами, брендингу та графічного дизайну. На кожному етапі оновлення технологій формоутворення предметного середовища дизайн заново взаємодіє із суміжними сферами діяльності, зокрема, з рекламою.

У зв'язку з постійним збільшенням кількості візуальних комунікацій, створенням нових видів носіїв, упровадженням Інтернет-технологій посилюється їх значення на процеси розвитку суспільства. Для вирішення конкретних завдань, які стоять перед фахівцями графічного дизайну необхідне постійне оновлення науково-методичної бази, яка б враховувала форми і способи виготовлення та подання продукції споживачеві. Для дизайнера важливим є синтез художньо-образного мислення, креативності, творчості та знань професійної й практичної підготовки.

Більшість дизайнерських проєктів вибудовуються на сучасних принципах дизайну, які репрезентуються в «поєднанні цілісної структури та гармонійної форми всіх суспільно необхідних якостей об'єкта, що проєктується. Основними робочими категоріями дизайнерського проєктування є образ, функція, морфологія, технологічна форма, естетична цінність» [1].

Це означає, що складна динамічна система проєктування у графічному